

N:o 153.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen angående anslag för anställande af en extra advokatfiskal hos kammarkollegium äfvensom för ordnande af vissa, kollegii aktuariekontor tillhörande handlingar; gifven Stockholms slott den 29 mars 1912.

Under åberopande af bilagda utdrag af statsrådsprotokollet öfver finansärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t föreslå Riksdagen

dels att för anställande hos kammarkollegium af en extra advokatfiskal på extra stat för år 1913 bevilja ett anslag af 9,200 kronor, med rätt för Kungl. Maj:t att redan under år 1912 af anslaget disponera 3,200 kronor,

och *dels* att likaledes på extra stat för år 1913 för ordnande af vissa till kammarkollegii aktuariekontor hörande handlingar anvisa ett belopp af 1,500 kronor.

De till ärendet hörande handlingar skola Riksdagens vederbörande utskott tillhandahållas; och Kungl. Maj:t förblifver Riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro,

enligt Dess nådiga beslut:

GUSTAF ADOLF.

Theodor Adelswärd.

*Utdrag af protokollet öfver finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 29 mars
1912.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern STAAFF,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena grefve EHRENSVÄRD,
Statsråden: PETERSSON,
SCHOTTE,
BERG,
BERGSTRÖM,
friherre ADELSWÄRD,
PETRÉN,
STENSTRÖM,
LARSSON,
SANDSTRÖM.

Departementschefen, statsrådet friherre Adelswärd anförde härefter:

Hos kammarkollegium har af gammalt varit anställd en andra gradens tjänsteman såsom advokatfiskal.

Anställande
af en e. o.
advokatfiskal.

Enligt den för ämbetsverket nu gällande instruktion af den 26 maj 1909 har advokatfiskalen hufvudsakligen till åliggande att »tillse, bevaka och utföra kronans rätt och talan i alla de till kollegii befattning hörande ärenden, där kronans rätt är i fråga och som till hans handläggning i följd af Kungl. Maj:ts föreskrift höra eller af kollegium eller justitiekanslersämbetet varda remitterade, eller hvaruti han utan remiss finner sig befogad anställa ämbetstalan, äfvensom beträffande danaarf och i de andra mål och ärenden, där sådant enligt gifna särskilda föreskrifter blifvit honom uppdraget».

De mål och ärenden, till hvilka advokatfiskalens tjänsteverksamhet sålunda hänför sig, äro till allra största delen sådana, hvilka falla inom området för kollegii egen ämbetsbefattning. Dessa åter äro enligt instruktionen,* där desamma äro närmare specificerade, hufvudsakligen af tre slag, nämligen

1:o ärenden af kameral natur eller som angå den allmänna hushållningen;

2:o frågor, som röra vården och inseendet öfver den under kollegium ställda fasta egendom, bestående väsentligen af civila och ecklesiastiska boställen, till civila och kyrkliga behof och ändamål i öfrigt anslagna hemman och lägenheter, de under åborätt upplåtta kronohemman, lägenheter och nybyggen samt den statens fasta egendom i öfrigt, i afseende hvarå icke är annorlunda stadgadt; samt

3:o ärenden angående förvärfvande åt eller afhändande från staten eller allmän inrättning af äganderätt till fast egendom.

Viktigast bland advokatfiskalens åligganden — jämväl ur nu förevarande synpunkt — torde vara hans befattning med tillsyn mot obehörig användning eller disposition af kronans under kollegii inseende ställda fasta egendom.

Instruktionens föreskrifter innebära i detta hänseende för advokatfiskalen skyldighet, bland annat, att beifra enskildas öfvergrepp och inkräkningar å sådan egendom, så ock att efter befogenhet föra talan om bättre rätt till dylik egendom, där den må finnas vara på ett eller annat sätt det allmänna obehörigen afhänd — allt i den mån advokatfiskalen kan erhålla kännedom om, att sådana förhållanden föreligga, som påkalla hans ingripande. Å andra sidan företräder advokatfiskalen jämväl kronans talan såsom förklarande eller svarande part i mål, där enskildas anspråk i afseende å ifrågavarande egendom riktas mot kronan.

I samband med det aktuellt vordna spörsmålet om tillvaratagandet af kronans tvistiga rätt till vattenfall, närmast i de norra länen, har fråga väckts om förstärkning af arbetskrafterna å kollegii advokatfiskalskontor.

Rörande sistnämnda angelägenhet har Kungl. Maj:t tidigare under år 1911 meddelat särskilda uppdrag för vice häradshöfdingen Ernst Hagelin och revisionssekreteraren grefve H. A. H. Hamilton att utföra rättegångar angående vissa vattenfall och verkställa undersökningar angående kronans rätt till vatten i öfrigt i vissa älfvar. Dessa uppdrag afsågo, för Hagelin förhållanden i Dalälven samt för Hamilton förhållanden i Indalsälven äfvensom i Ume och Lule älfvar.

Under vattenfallsärendets behandling påvisades, hurusom befo-

genhet att företräda kronan med afseende å dess tvistiga rätt till vattenfall numera vore, allt efter dessas olika kamerala natur, i kraft af vederbörande instruktioner fördelad på tre olika ämbetsverk, nämligen kammarkollegium, domänstyrelsen och vattenfallsstyrelsen.

Med anledning af hvad sålunda och i öfrigt förekommit har Kungl. Maj:t enligt nådigt bref till kammarkollegium den 1 december 1911 meddelat beslut af, såvidt nu är i fråga, hufvudsakligen följande innehåll.

Det skulle åligga kammarkollegium att tillsvidare och intill dess annorlunda kunde varda förordnad i fall, där icke undantag enligt det nådiga beslutet vore särskildt bestämda, låta med biträde af kammaradvokatfiskalskontoret verkställa undersökning rörande den rätt kronan kunde äga beträffande samtliga vattendrag inom Kopparbergs, Gäfleborgs, Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län äfvensom de delar af Dalälfdalen, som tillhöra Uppsala och Västmanlands län, samt att, i den mån tillgången på arbetskrafter det medgåfve, jämväl verkställa undersökning af kronans rätt till strömfall söder om Dalälfdalen, äfvensom att, där verkställd undersökning därtill föranledde, låta genom kammaradvokatfiskalsämbetet anhängiggöra och utföra kronans talan i fråga om bättre rätt till vatten och grund jämte utmål.

Revisionssekreterarna greve Hamilton och N. Wihlborg förordnades att tillsvidare tjänstgöra såsom extra advokatfiskaler hos kammarkollegium. Därvid skulle till en början Hamilton hafva att fullfölja de honom af Kungl. Maj:t i förevarande ämne förut meddelade uppdrag. Wihlborg återigen skulle närmast hafva att verkställa undersökning för utrönande, huruvida i fråga om vattenfallen i Dalälfdalen och de norrlandska älfvarna fara för tjugoårig häfd föreläge. I öfrigt skulle fördelningen af arbetet mellan advokatfiskalen och de båda extra advokatfiskalerna bestämmas af kollegium.

De vice häradshöfdingen Hagelin i ämnet meddelade uppdrag skulle fortfarande bestå. Dessa uppdrag skulle dock icke anses innebära, att undersökning skulle verkställas af honom för utrönande, huruvida fara för häfd föreläge.

Under behandlingen af nämnda ärende och jämväl sedermera har kammarkollegium hos Kungl. Maj:t framhållit behofvet af ökade arbetskrafter å kollegii advokatfiskalskontor, och detta oafsedt det sätt, hvarpå frågan om utredning och bevakning af kronans rätt till vattenfallen komme och genom Kungl. Maj:ts nyss anförda beslut af den 1 december 1911 kommit att lösas.

I särskilda af advokatfiskalen till kollegium afgifna memorial i ämnet har advokatfiskalen själf anført, bland annat, att göromålen å advokatfiskalskontoret stode i ett sådant missförhållande till kontorets arbetskrafter, att ett i längden fortsatt sådant tillstånd icke torde vara rätt väl förenligt med kronans eget intresse.

Sitt kraf i omförmälda afseende har kammarkollegium senast framfört i en den 30 december 1911 till Kungl. Maj:t aflåten underdånig skrifvelse.

Till belysande af advokatfiskalens arbetsbörda har därvid åberopats en af honom afgifven promemoria med statistiska uppgifter rörande advokatfiskalskontorets mål och ärenden, hvaraf inhämtas, bland annat, följande.

Antalet till advokatfiskalskontoret inkomna samt balanserade mål och ärenden var:

År.	Under året inkomna mål och ärenden.	Vid årets slut balanserade mål och ärenden.		
		Total- summa.	Däraf beroende på advokatfiska- lens åtgärd.	Under året anhängiga rättegångar.
1902	387	132	86	13
1903	346	132	59	21
1904	446	134	52	32
1905	399	156	87	29
1906	482	211	127	33
1907	490	272	145	37
1908	413	233	94	41
1909	392	245	141	42
1910	402	187	107	42
1911	402 ¹⁾	288	195	57

Af de till 1912 års diarium utbalanserade 288 mål och ärenden voro:

rättegångsmål	57
administrativa besvärsmål.....	36
andra mål och ärenden	195

¹⁾ Här i ej inräknade de på grefve Hamiltons handläggning beroende mål.

af hvilka sistnämnda 32 rörde sig om bättre rätt till jord eller vatten, de flesta af sådan beskaffenhet att, sedan vederbörliga utredningar verkstälts, rättegång antoges komma att anhängiggöras.

I nyssnämnda underdåniga skrifvelse har af kammarkollegium framhållits, bland annat, följande.

Behovet af ytterligare en advokatfiskal vore trängande och oafvisligt. Enligt kollegii uppfattning vore grefve Hamilton och Wihlborg tills vidare fullt upptagna af de dem närmast gifna särskilda uppdrag.

Beträffande den åberopade statistiken syntes det kollegium knappast behöfva påpekas, hurusom vid bedömandet af den advokatfiskalen åliggande arbetsbördan antalet diarieförda eller balanserade mål och ärenden i sig själfv vore föga sägande. Afgörande vore däremot målens beskaffenhet och vikt samt arten af den befattning, advokatfiskalen hade att taga med dem.

I sistnämnda hänseende vore särskildt att framhålla, hurusom advokatfiskalen hade icke blott att ansvara för det formella utförandet och bevakandet af kronans talan i rättegångar, utan äfven att verkställa de undersökningar och utredningar, som vore nödiga för rättegångs behöriga utförande.

Det vore gifvetvis advokatfiskalens åliggande i afseende å dessa undersökningars och utredningars utförande, som gjorde hans tjänst särskildt maktpåliggande och för hans ämbetsförvaltning medförde den största tidsutdräkten.

Den i senare tider inträdda betydande ökningen i antalet på advokatfiskalens utförande beroende rättegångar vore ensamt för sig ett af de mest talande skälen för den begärda ökningen i advokatfiskalkontorets arbetskrafter.

Det kunde enligt kammarkollegii mening äfven förtjäna att framhållas, hurusom de anspråk, hvilka måste ställas på advokatfiskalen i fråga om såväl utredandet af de under hans ämbetsförvaltning hörande frågor som äfven själfva utförandet af de rättegångar, hvilka anhängiggjordes af honom, numera måste vara högre än förut, i det att kronans motparter numera oftast för målens utredande och utförande begagnade sig af de mest skickliga personer.

Detta förhållande hade medfört för advokatfiskalen, utom en ökning i utredningsarbetet, behof att i vissa viktigare mål personligen inställa sig vid underdomstol för att — med den sakkunskap, han på grund af sin tjänsteverksamhet ägde, och den särskilda kännedom om målet, han genom dess utredning förvärfvat sig, — på ett mera effektivt sätt tillvarataga kronans rätt. Hittills vunen erfarenhet hade visat det vara

synnerligen önskvärdt, att advokatfiskalen genom arbetets fördelning på två händer måtte sättas i den ställning, att han icke genom sitt påträngande arbete förhindrades från att i förefallande rättegångar iakttaga personlig inställelse, så ofta sådant blefve nödigt.

Ett flertal af advokatfiskalens ärenden anginge bättre rätt till jord eller vatten. I afseende å dessa ärenden kräfde utredningen både tid och skicklighet. Flera af hans rättegångar rörde sig om högst betydande värden; så t. ex. afsåge tvister om tre angifna ecklesiastika utjordar i Värmlands län ett värde, som torde icke litet öfverstiga två miljoner kronor.

Advokatfiskalens rätt till initiativ, hvilken rätt tillika för honom innefattade en skyldighet, äfvensom hans åliggande att besvara kollegii remisser toge ock afsevärd tid i anspråk.

Hvad initiativrätten beträffade, kunde ett spontant ingripande i tid af advokatfiskalen mången gång förebygga rättsförluster för staten. Men till följd af sin nuvarande dryga arbetsbörda vore advokatfiskalen så godt som utestängd från möjligheten att vidtaga de undersökningar och utredningar, som kunde föranleda till ett hans själfständiga ingripande. Äfven för denna sida af advokatfiskalens verksamhet vore alltså en ökning af arbetskrafterna på advokatfiskalskontoret angelägen.

Tvifvelsutän vore — menade kammarkollegium — dess advokatfiskal för närvarande, och fullständigt fränset den ökning i tjänsteåliggande, som till följd af nådiga brefvet den 1 december 1911 tillförts honom, en af de med arbete mest betungade af statens tjänstemän.

Arbetsbördan hade numera — alltjämt med frånseende af nyssnämnda ökning — blifvit så tyngande, att advokatfiskalen måste anses sakna möjlighet att äfven med den största tänkbara spänning af sina krafter på tillfredsställande sätt fylla sina för staten synnerligen viktiga tjänsteåligganden.

Därtill komme, att nya viktiga uppdrag af brådskande natur förestode för advokatfiskalen. En undersökning af kronans rätt till de åt brukens drift och understöd efter viss angifven tid under skattetitell upplåttna hemman och lägenheter vore redan inledd, och den vidare bearbetningen af denna fråga berodde nu på advokatfiskalen.

Behovet af den omskrifna förstärkningen af advokatfiskalskontorets arbetskrafter vore alltså efter kollegii mening oafvisligt redan om hänsyn ej toges till den ökning i arbetet, som nådiga brefvet den 1 december 1911 komme att medföra. Desto större vore behovet af förstärkning, då advokatfiskalen icke syntes kunna undgå att taga befattning jämväl med vattenfallsfrågor. Äfven om beslut fattades om inskränkning under

viss tid af häfdes verkan mot kronan enligt förordningen om tjugooårig häfd den 22 april 1881, kunde den omständighet, att revisionssekreteraren Wihlborg därigenom skulle kunna få tid att ägna sig åt undersökningsarbetet och åt rättegångars utförande, icke antagas komma att mer än delvis förringa behovet af att för samma ändamål anlita jämväl kollegii advokatfiskal.

Med hänsyn till hvad i kollegii underdåniga skrifvelse den 30 december 1911 och förut blifvit i ämnet anfördt och i betraktande vidare af de rättsförluster, som kunde befaras komma att uppstå såsom en följd däraf, att advokatfiskalsämbetet på grund af den öfverklagade bristen på arbetskrafter icke mäktade förebringa all den utredning, som i händelse af normal tillgång till sådana krafter kunde hafva åstadkommits, hemställde kammarkollegium på det enträgnaste, att anställandet af den ifrågavarande extra advokatfiskalen måtte varda kollegium beviljad snarast möjligt, i det att snart sagdt hvarje dags uppskof medförde ökad fara för uppkommande rättsförluster.

I fråga om arbetsfördelningen mellan den ordinarie och den föreslagna extra advokatfiskalen, såvidt de mera maktpåliggande och tidkrävande göromålen beträffade, ansåg kollegium, förslagsvis, den anordning kunna träffas, att den ene skulle hafva att handlägga i främsta rummet frågor angående bättre rätt till fast egendom, däri inberäknade sådana frågor angående kronans rätt till strömfall, som ej kunde medhinnas af de redan förordnade extra advokatfiskalerna, samt den andre företrädesvis besvarandet i öfrigt af kollegii remisser samt utredandet och utförandet af andra på advokatfiskalen ankommande rättegångar än nyss nämnts.

Med afseende å det maktpåliggande och tidkrävande arbete, som komme att åligga den föreslagna extra advokatfiskalen, samt för att kunna påräkna erhållande af en för uppdraget fullt lämplig person höll kollegium före, att den extra advokatfiskalen borde i aföningshänseende nära jämnställas med ordinarie advokatfiskal samt förty böra åtnjuta *ej mindre* arfvode motsvarande advokatfiskals lön, ortstillägg och tjänstgöringspenningar efter afdrag af pensionsbidraget, mot det att han till den, som under tiden uppehölle hans befattning, afstode samtliga därmed förenade löneförmåner, *än äfven* semester lika med den ordinarie tjänsteinnehafvaren.

I sammanhang härmed och af andra uppgifna anledningar begärde kollegium anvisande af visst belopp såsom tillägg till det i ämbetsverkets stat upptagna anslaget till vikariatsersättning m. m.

Genom beslut den 26 januari 1912 medgaf Kungl. Maj:t, att hos kammarkollegium finge tillsvidare intill den 1 juli 1912 anställas en extra advokatfiskal att biträda med de på advokatfiskalsämbetet ankommande åtgärder, med den arbetsfördelning mellan ordinarie och extra advokatfiskalen, som af kollegii chef bestämdes; och förordnades en hos kollegium anställd amanuens att uppehålla nämnda extra advokatfiskalsbefattning, med rätt för honom — hvilken skulle hafva att åt den, som under tiden uppehölle hans amanuensbefattning, afstå de därmed förenade löneförmåner, att uppbära arvode efter 5,600 kronor för år räknadt, däraf 1,800 kronor skulle anses motsvara tjänstgöringspenningar.

*Kungl. Maj:ts
beslut den 26
januari 1912.*

I sammanhang därmed uppdrog Kungl. Maj:t åt löneregleringskommittén att verkställa utredning, huruvida och i hvad mån ett mera varaktigt behof af förstärkning af arbetskrafterna å kammarkollegii advokatfiskalskontor föreläge, samt afgifva det underdåniga utlåtande, hvartill utredningen kunde föranleda.

I underdånig skrifvelse den 18 nästlidna mars har löneregleringskommittén afgifvit den anbefallda utredningen, och har kommittén därvid anført följande.

*Löne-
reglerings-
kommittén.*

Af hvad i ärendet förekommit ansåge kommittén otvetydigt framgå, att arbetet å kammarkollegii advokatfiskalskontor numera betydligt ökats.

Kommittén hade sökt för sig klargöra orsaken härtill och därvid trott sig finna densamma i väsentligen förändrade förhållanden med afseende å föremålen för advokatfiskalens tjänsteverksamhet.

Tidigare hade, efter hvad kommittén erfarit, denna hans verksamhet varit i öfvervägande grad inriktad på sådana kamerala och administrativa frågor — hufvudsakligen angående grundskatteväsendet och indelningsverket m. m. — hvilka numera upphört att äga betydelse. Dessa ärenden torde, om än för sin tid nog så maktpåliggande, likväl icke i allmänhet varit för advokatfiskalen synnerligen betungande, enär de för honom behöfliga utredningar plägat verkställas af andra kollegii tjänstemän.

Senare hade advokatfiskalens arbete alltmera öfverförts på ett annat område. Den i nu förevarande ärende åberopade statistiken utvisade för det sista decenniet en betydande och allt ifrån år 1906 jämnt fortgående stegring i antalet af hans rättegångsmål, hvilka, efter hvad upplyst vore, med få undantag afsåge jordatvister.

Öfverhufvud taget hade, efter hvad kommittén inhämtat, advokatfiskalens verksamhet i senare tid allt mera tagits i anspråk för frågor

om kronans bättre rätt till fast egendom. Det förefölle också väl förklarligt, att i en tid af alltmera lefvande uppfattning om angelägenheten att tillvarata det allmännas, under långa tider mindre beaktade intresse på detta område advokatfiskalens åtgärder i nämnda syfte allt oftare måste påkallas. Och det torde kunna antagas, att utvecklingen komme att fortgå i samma riktning.

På vissa allmänna områden — särskildt angående kronans jordupplåtelser till industrien — torde för advokatfiskalen redan nu kunna emotes nya uppgifter af omförmälda art i en omfattning, som tvifvelsutan åtminstone under de närmaste åren måste tillföra honom ett betydande arbete.

Att i allmänhet advokatfiskalens befattning med frågor af nu afsedda beskaffenhet, helst då de ofta hänförde sig till stora värden, måste vara mera tidkrävande och mödosam än andra honom åliggande bestyr, syntes icke lida tvifvel. Af kollegium hade i detta afseende betonats, att advokatfiskalen hade icke blott att ansvara för det formella utförandet och bevakandet af kronans talan i rättegångar utan jämväl att verkställa de för ändamålet erforderliga undersökningar och utredningar.

I anslutning härtill hade för kommittén uppgifvits, att i allmänhet de för handläggningen af advokatfiskalens mål och ärenden behöfliga utredningar tillförene i stor utsträckning tillhandahållits honom af kollegium, medan han numera vanligen hade att själf förskaffa sig sådana. Detta torde, efter hvad det sagts kommittén, betingas af den vid verkets år 1909 verkställda omorganisation, med afseende å dåvarande förhållanden, vidtagna reduktion af kollegii tjänstemannapersonal.

Nu anförda omständigheter syntes kommittén gifva stöd för det antagande, att man med afseende å advokatfiskalens numera betungade ställning icke hade att göra med en företeelse af allenast tillfällig och snart öfvergående art.

På grund häraf och då de honom åligganden arbeten redan nu syntes hafva vuxit till sådan omfattning, att de öfverstege *en* tjänsteinnehafvares förmåga, ansåge sig kommittén hafva giltigt skäl för den uppfattning, att en varaktigare förstärkning af arbetskrafterna å kammarkollegii advokatfiskalskontor vore af behovet påkallad.

Tvifvelsutan torde den frågan framställa sig, huruvida icke behovet i nyssnämnda hänseende skulle, oafsedt det vice häradshöfdingen Ernst Hagelin gifna uppdrag, kunna anses, åtminstone för närvarande, skäligen tillgodosedt genom de för revisionssekreterarna greve Hamilton och

Wihlberg redan meddelade uppdrag att tills vidare tjänstgöra såsom extra advokatfiskaler hos kammarkollegium.

Deras uppdrag finge emellertid anses vara af mera tillfällig natur; och då advokatfiskalens ordinarie tjänsteåligganden — jordatvister och andra bestyr — syntes hafva nått den omfattning att, äfven med fullständigt frånseende af den befattning, han kunde komma att taga med vattenfallsfrågornas behandling, nämnda åligganden icke kunde af honom ensam fullgöras, torde omförmälda särskilda uppdrag för Hamilton och Wihlberg icke kunna utesluta behovet af ytterligare, mera varaktig arbets hjälp åt kammarkollegii advokatfiskal.

För det syfte, hvarom nu vore fråga, tillstyrkte kommittén alltså, att, i anslutning till den af Kungl. Maj:t enligt nådiga brefvet den 26 januari 1912 för tillfället träffade anordning, en extra advokatfiskal hos kammarkollegium fortfarande för tiden från och med den 1 juli 1912 och tillsvidare, så länge behof däraf förefunnes, måtte hos kollegium anställas; och hade kommittén icke något att erinra emot, att i afseende å hans tjänstgöring och aflöningsförmåner bestämmelserna i nämnda nådiga bref vunne motsvarande tillämpning.

Jämte arfvodet för den extra advokatfiskalen, hvilket sålunda skulle komma att utgöra för år räknadt 5,600 kronor, däraf 1,800 kronor skulle anses motsvara tjänstgöringspenningar, hade kammarkollegium begärt rättighet för den extra advokatfiskalen att åtnjuta semester i likhet med den ordinarie. Kommittén hade funnit sig icke heller här- emot böra göra någon erinran.

I fråga om vikarie för den extra advokatfiskalen under semester skulle det tilläfvventyrs kunna anses, att de på den extra advokatfiskalen ankommande bestyr skulle under tiden kunna fullgöras af den ordinarie advokatfiskalen, utan att särskild vikarie alltså skulle behöfva förordnas. Då emellertid häraf möjligen skulle kunna vållas olägenhet, hade kommittén icke velat motsätta sig anvisande af ett lämpligt belopp till ersättning af sådan vikarie och, i vidare succession, dennes ställföreträdare. Detta belopp torde skäligen kunna beräknas till 400 kronor årligen.

Med afseende å det mera stadigvarande behovet af den nu föreslagna extra advokatfiskalsbefattningen borde frågan om anvisande af de för sådant ändamål erforderliga medel underställas Riksdagens pröfning, närmast hvad anginge beviljande af sådana medel på extra stat för år 1913.

Enligt § 29 i gällande instruktion för kammarkollegium äger advokatfiskalen åtnjuta aktoratsarfvode å de medel, böter och viten undantagna, som till följd af hans tjänsteåtgärd inflyta i kronans eller annan

allmän kassa. Arfvodet beräknas å de under hvarje år influtna medlen och utgår med tio procent, till dess det uppgår till 500 kronor, och därefter med fem procent, dock att arfvodet icke för något år må öfverstiga 800 kronor.

Kammarkollegium har i nu förevarande ärende ej berört frågan om aktoratsarfvode, och sålunda ej uttalat sig, huruvida kollegium, öfverhufvud taget, afsett, att sådant arfvode skall tillkomma den föreslagna extra advokatfiskalen, och i sådant fall huruvida aktoratsarfvodet skall, på sätt i nyssberörda § af instruktionen stadgas, beräknas särskildt för den ordinarie advokatfiskalen och särskildt för den extra eller för bägge *samfäldt*.

Då det synes kommittén af vikt, att tydlig och klar bestämmelse härutinnan må förefinnas, till vederbörandes efterrättelse, har kommittén ansett sig böra fästa uppmärksamhet härå.

*Departements-
chefen.*

Af hvad i detta ärende förekommit synes det mig framgå, att det förefinnes ett mera varaktigt behof af förstärkning af arbetskrafterna å kammarkollegii advokatfiskalskontor, och torde, såsom löneregleringskommittén jämväl framhållit, den anordning, som genom nådiga brefvet den 26 januari 1912 träffats för tiden intill den 1 nästkommande juli, böra blifva gällande tillsvidare äfven för tiden därefter. För en extra advokatfiskal hos kollegium skulle sålunda för tiden från och med den 1 juli 1912 tills vidare utgå ett arfvode utgörande för år räknadt 5,600 kronor, däraf 1,800 kronor skulle anses motsvara tjänstgöringspenningar. Då den extra advokatfiskalen alltså i aflöningshänseende skulle, fränsedt det belopp, som utgör afdrag för pensionsavgifter, likställas med innehafvaren af den ordinarie advokatfiskalstjänsten, torde den förre böra jämnställas med den senare jämväl i fråga om rätt att åtnjuta semester. Det belopp, som af löneregleringskommittén beräknats för de med den extra advokatfiskalens rätt till semester förenade kostnader för vikarie och eventuellt dennes ersättare, eller 400 kronor, har jag icke funnit föranleda någon erinran.

Då behofvet af den ifrågasatta anordningen icke är allenast af tillfällig natur, torde de erforderliga medlen böra äskas af Riksdagen, nu närmast för tiden från och med den 1 juli 1912 till utgången af år 1913. Den extra advokatfiskalen, hvilken sålunda skulle komma att blifva anställd hos kollegium under så godt som hela år 1912, torde på grund häraf böra beredas tillfälle till semester äfven under sistnämnda år.

Med beräkning af den extra advokatfiskalens arfvode samt den

därmed samband ägande semesterersättningen, på sätt löneregleringskommittén föreslagit, skulle på 1913 års riksstat för nu ifrågavarande ändamål behöfva anvisas 9,200 kronor, däraf 3,200 kronor afsedda att disponeras redan år 1912.

Hvad slutligen beträffar den af löneregleringskommittén vidrörda frågan, huruvida den extra advokatfiskalen bör tillerkännas rätt till aktoratsarfvode, synes det mig vara i full öfverensstämmelse med syftet med denna aflöningsform att både den ordinarie och extra advokatfiskalen, hvar för sig, komma i åtnjutande af ifrågavarande arfvode på sätt i § 29 i den för kammarkollegium gällande instruktion stadgas.

I detta sammanhang ber jag att för Elders Kungl. Maj:t få anmäla en af kammarkollegium gjord framställning om beredande af medel till ersättning åt ett tillfälligt biträde å kollegii aktuarietkontor för ordnande af vissa äldre handlingar.

I underdänig skrifvelse den 1 december 1911 har kammarkollegium i detta afseende anfört följande.

Vid forskningar i de till kammarkollegii aktuarietkontor hörande oinbundna handlingar hade det redan länge visat sig, att vissa delar af dessa under tidernas lopp bragts i mindre god ordning, i det att akter ofta icke återfunnes å de platser eller i de buntar, där de enligt remissböcker, listor och register borde anträffas. Det vore sålunda mången gång förenadt med stort besvär och understundom omöjligt att inom rimlig tid återfinna handlingar, som behöfdes för målens utredning eller af hvilka afskrifter erfordrades för andra ämbetsverks eller enskilda personers räkning. Anmärkta förhållanden vore hufvudsakligen att tillskrifva det i äldre tid och särskildt under arbetet med de nya jordeböckernas uppläggning florerande bruket att vid memorial och promemorier öfver verkställda utredningar bilägga ur sina respektive buntar utplockade äldre akter, i hvilka det föreliggande ämnet berördes, därvid ofta uraktlåtits att å vederbörliga ställen anteckna akternas nya plats.

Med framhållande af angelägenheten däraf att berörda delar af aktuarietkontorets arkiv åter bragtes i fullständigt ordnadt skick hade kollegii aktuarie hos kollegium gjort framställning om vidtagande af åtgärd i sådant syfte och därvid tillika meddelat följande uppgift å de samlingar, om hvilka här vore fråga, nämligen:

förutvarande första provinskontorets skatteköpshandlingar:

för åren 1746—1879	134 buntar
samt oafgjorda skatteköp 1696—1767	7 » ;

Ordnande
af vissa
aktuarietkon-
toret till-
hörande hand-
lingar.

Kammarkolle-
gium.

förutvarande andra provinskontorets skatteköpshandlingar:

Jönköpings läns för åren 1700—1820	19 buntar,
Kronobergs » » » 1701—1803	6 » ,
Kalmar » » » 1702—1820	33 » ,
Blekinge » » » 1705—1820	9 » ,
Kristianstads » » » 1719—1860	34 » ,
Malmöhus » » » 1720—1849	54 » ,
Hallands » » » 1700—1840	24 » ,
Göteborgs och Bohus läns för åren 1704—1821	14 » ,
Ålfsborgs » » » 1702—1819	42 » ,
Skaraborgs » » » 1700—1822	29 » ;

förutvarande tredje provinskontorets skatteköpshandlingar:

Ålfsborgs läns för åren 1862—1879	1 bunt,
Skaraborgs » » » 1852—1879	1 » ,
Gäflborgs » » » 1859—1879	1 » ,
Västernorrlands » » » 1862—1879	1 » ,
Jämtlands » » » 1862—1879	1 » ,
Västerbottens » » » 1858—1879	1 » ,
Norrbottnens » » » 1856—1879	1 » ,
uppskjutna skatteköp	1 » ;

årshandlingar:

de norrländska länens för åren 1802—1879	370 buntar,
Ålfsborgs läns för åren 1827—1879	98 » ,
Skaraborgs » » » 1827—1879	125 » ,
<i>nummerserie</i>	cirka 325 » .

Vidare hade aktuarien fäst uppmärksamheten därå, att en å kollegii registratorskontor befintlig samling skatteköperefkoncept från tiden före år 1780, utgörande omkring 37 buntar, behöfde bringas i bättre ordning och, i de delar sådant ej redan skett, äfven registreras, hvilket arbete lämpligen borde utföras före genomgåendet af aktuariekontorets samling af skatteköpsakter.

Då en revidering af ifrågavarande samlingar, af hvilka skatteköperefkoncepten och skatteköpsakterna vore bland de för kollegii utredningar oftast anlitade källorna, otvifvelaktigt skulle i icke ringa mån underlätta kollegii arbete, men kollegium med sina genom 1909 års

organisation starkt begränsade arbetskrafter saknade möjlighet att utan extra biträde föranstalta därom, hemställde kollegium i underdånighet, det tacktes Kungl. Maj:t, för anställande å aktuarietkontoret af lämplig person med åliggande att i enlighet med de närmare föreskrifter, som komme att af kollegium meddelas, bringa ifrågavarande samlingar i fullständig ordning samt i de delar sådant erfordrades däröfver upprätta register, för år 1912 anvisa ett belopp af ettusenfemhundra kronor att under förutsättning af minst fem timmars daglig arbetstid å tjänsterummet utgå till sådant biträde med 125 kronor i månaden, dock med rätt för kollegii chef att ej mindre för tre månader under tiden juni—september medgifva förkortning af den dagliga arbetstiden å tjänsterummet än äfven bevilja kostnadsfri semester under högst tre veckor.

Beträffande den tid, inom hvilken ifrågasatta ordningsarbete kunde antagas varda fullbordadt, kunde kollegium för närvarande ej yttra sig bestämdare, än att därför torde krävas några år, såvidt nu kunde bedömas cirka fem. I händelse af bifall till framställningen komme kollegium gifvetvis att tillse, det arbetet bedrefves med möjligaste skyndsamhet, och torde resultatet af första årets arbete erbjuda kollegium en säkrare grund för beräkning af tiden för arbetets afslutning, hvarom kollegium ville uttala sig i sammanhang med eventuell framställning om fortsatt anslag för år 1913.

Kammarkollegii förevarande framställning har jag ansett mig böra tillstyrka. De olägenheter för arbetet inom ämbetsverket, som gifvit kollegium anledning till dess framställning i ämnet, synas mig nämligen vara af beskaffenhet att böra undanröjas. Det årliga belopp, som af kollegium begärts för handlingarnas ordnande, har jag också funnit mig kunna lämna utan anmärkning.

*Departements-
chefen.*

Då enligt kollegii beräkning arbetet med ordnandet af handlingarna lära komma att kräva flere år, torde de för ändamålet erforderliga medlen böra äskas af Riksdagen. Och enär arbetet med ifrågavarande handlingars ordnande icke oundgängligen synes behöfva taga sin början före 1913 års ingång, bör enligt min mening nu ej äskas större belopp än som är beräknadt att tagas i användning under det första år arbetet pågår eller 1,500 kronor.

Med afseende å hvad jag anfört till statsrådsprotokollet dels öfver utrikesdepartementsärenden den 15 mars 1912 vid föredragning af fråga om inköp af beskickningshus i Berlin dels ock öfver finansärenden den 22 i samma månad vid föredragning af fråga om förbättring af pensioneringen inom de tre första klasserna af handelsflottans pensions-

anstalt kan det af mig nu ifrågasatta anslag beviljas, utan att någon förändring af det för innevarande års Riksdag redan framlagda rikstatsförslaget inkomstsida därför behöfver äga rum.

På grund af hvad jag sålunda anfört hemställer jag, att Eders Kungl. Maj:t måtte i nådig proposition föreslå Riksdagen

dels att för anställande hos kammarkollegium af en extra advokatfiskal på extra stat för år 1913 bevilja ett anslag af 9,200 kronor, med rätt för Kungl. Maj:t att redan under år 1912 af anslaget disponera 3,200 kronor,

och *dels* att likaledes på extra stat för år 1913 för ordnande af vissa till kammarkollegii aktuariekontor hörande handlingar anvisa ett belopp af 1,500 kronor.

Hvad föredragande departementschefen sålunda hemställt, däri statsrådets öfriga ledamöter instämde, behagade Hans Maj:t Konungen bifalla; och skulle nådig proposition till Riksdagen aflåtas af den lydelse, bilagan litt. — vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:
Gunnar Schumacher.